

Gemeente van Jezus Christus, broeders en zusters,

De gangen zijn uitgestorven. Slechts af en toe loopt er een zenuwachtige soldaat rond. De stilte wordt doorbroken door een enorm rumoer uit een van de ruimtes. Een mengeling van paniek en wanhoop vult de gangen. Slechts af en toe wordt dit overstemd door enorme knallen, van granaten die in de buurt inslaan. Zulk geavanceerd materiaal hadden de Perzen natuurlijk niet. Nee, het waren de Russen, die voor de poorten van Berlijn stonden. We hebben het hier over het beeld wat wordt geschetst van de bunker van Hitler in de film *Der Untergang*. In deze film krijgen we een beeld van de laatste dagen van Hitler en zijn rijk. We worden meegenomen in die bunker en krijgen een Hitler te zien die waanzinnig geworden is. Hij geeft bevelen aan een leger wat al verslagen is. Hij is de greep op de werkelijkheid kwijt. Eva Braun, zijn maîtresse, organiseert zelfs nog een groot feest. Maar dat wordt vroegtijdig afgebroken, vanwege de granaten die vallen in de stad. Die granaten, die herinneren Hitler bij elke inslag aan zijn komende einde. Het doet een beetje denken aan zo'n ouderwetse martelmethode, de eeuwige drup. Waarbij mensen onder een drup gezet werden, die steeds op hun hoofd viel. Krankzinnig werden de mensen ervan. En bij elke inslag lijkt Hitler nog verder in een roes te verdwijnen, hij vlucht in waanbeelden. Hitler wist wat er stond te gebeuren, maar in die film zien we ook dat hij dat niet onder ogen durfde te zien. Uiteindelijk pleegde bijna iedereen zelfmoord.

Als we even uitzoomen, als we even wat afstand nemen, dan zien we Berlijn. In puin. Niet ver van die bunker vandaan een museum. Sinds 1930 was daar de istharpoort van Babylon tentoongesteld. Een stad die al heel lang verleden tijd is. Daar tussen de puinhopen van Berlijn, lag wat was overgebleven van een nog veel ouder rijk. Van het Babylonische rijk. En vanmorgen hebben we gelezen van de val van het Babylonische rijk. Boven Daniel 5 zouden we kunnen zetten: 'Der Untergang'. De ondergang. De val. Dat is de setting, waarin dit hoofdstuk staat. De Perzen staan voor de poorten van Babylon en het duurt niet lang meer of de stad wordt ingenomen en de koning wordt vermoord. Het schijnt een vrij soepele machtsovername geweest te zijn. In vers 30 lezen we dat de koning wordt vermoord en meer niet. Meer woorden worden er niet aan vuil gemaakt. Het machtige rijk van Nebukadnessar is binnen een paar decennia uit elkaar gevallen. Totdat het na hoofdstuk 5 volledig in Perzische handen kwam.

Als we heel Daniel 5 zouden lezen en ons inleven in het verhaal. Dan raak je bijna in een melancholische stemming. Een trieste stemming. De ondergang. Niet te keren. Een stemming die je ook kunt krijgen van het kijken van Der Untergang. Je wordt zo meegenomen in die bunker en in de wanhoop, dat het je aangrijpt. En hoewel je weet wat een verlossing het is, dat die rijken ten onder gegaan zijn, kan je dat gevoel krijgen. Tuurlijk, vooral bij Hitler weten we goed aan te wijzen waar het fout zat. Het einde van zijn rijk betekende het einde van een verschrikkelijke oorlog, van verschrikkelijke daden. Dat hoeft niet altijd zo duidelijk te zijn. Je kunt bijvoorbeeld ook een zelfde melancholische stemming krijgen bij de ondergang van de Titanic. Een machtig schip, dat vergaat. Maar ook bij andere dingen die verloren gaan. Ergens spreekt dat ook tot onszelf. Misschien wel het Westen. Lange tijd is het Westen dominant geweest. In de koloniale tijd. Maar ook nu, nog steeds. Maar China wordt toch ook wel machtig. De landen in Afrika en Zuid-Amerika laten zich niet zomaar meer iets door ons gezeggen. En de crisis slaat om zich heen. Zou onze rijkdom, onze macht, ook op zijn retour zijn? Hebben onze kinderen en kleinkinderen straks dezelfde kansen? En laten we het nog dichterbij zoeken. De kerk. In het Westen lijkt het wel of alle oude kerkstructuren afgebroken worden. Als we daar niet melancholisch van worden, verdrietig?! Vroeger, tja... En zelf? Wij zijn allemaal stervelingen. We zijn vatbaar voor ziekte en de dood.

Misschien kunnen we een parallel trekken met de Titanic. In het begin denk je dat je onaantastbaar bent. Als je jong bent, dan kun je de hele wereld aan. In eerste instantie is daar een bepaalde vorm van hoogmoed. Maar als het tij gekeerd is, als de eerste scheur in de romp zit. Dan wordt het duidelijk; het lot is bezegeld, als het schip zinkende is, dan slaat dat om. Misschien maak je dat al vroeg mee in je leven. Dat dat besef doordringt, door iets vreselijks wat je meemaakt, zelf of in je omgeving. Dan is er geen hoogmoed meer. Nee, maar soms maakt dat ook plaats voor pure ontkenning. Ontkenning van wat er mis is. Ontkenning van het naderende einde. Mensen vluchten weg voor de waarheid. Ze leven liever in de waan dat het nog goed gaat, dan dat zij de waarheid onder ogen zien.

Koning Belsassar is alle grip op het rijk kwijt. Zijn volk heeft geen hoge pet meer van hem op. Hij verschanst zich met zijn getrouwen in het paleis. Wat doet koning Belsassar? Hij viert feest met hen. Een groot feestmaal. Een soort galgenmaal. Maar het was verre van karig. De wijn vloeide rijkelijk. Al de vrouwen van Belsassar waren aanwezig om iedereen te vermaken. En beneveld door de wijn liet hij ook de gouden en zilveren bekers van de tempel

van God halen. Ze hieven die op alle goden die daar naartoe gebracht waren. Het was een groot vulgair feest. Belsassar was een decadente en goddeloze koning. Hij was zwak. Hij durfde niet zijn eigen ondergang onder ogen te zien. Hij stortte zich liever nog één keer op drank, seks en afgoden. Iets anders had hij kennelijk niet in handen.

Tja, zult u zeggen. Het is wel negatief allemaal. Een wereld die doodloopt. En mensen die dat niet onder ogen willen zien. Mensen die feest vieren, terwijl ze daar geen enkele reden voor hebben. Ja, maar zeg nou eens eerlijk, staat dat nou zo ver af van de werkelijkheid zoals wij die om ons heen zien, en misschien ook wel bij onszelf? Ga eens 's nachts naar het centrum van Rotterdam. Loop eens langs de kroegen. Ik wil niet zeggen dat uitgaan verkeerd is, maar kijk gewoon eens naar de mensen die je tegen komt. En luister eens naar de radio op maandag. 'Wat heb je gedaan dit weekend?' 'Nog wat leuks gedaan?' 'Sms het even.' Misschien is het ook wel een vraag die op school gesteld wordt of op je werk. Dan zeg je meestal niet; 'ja, ik ben naar de kerk geweest.' Meestal leven wij ook gewoon mee in de waan van de dag. Meestal zijn wij ook bezig ons leven zo goed mogelijk te leven. Op de weg die je ingeslagen bent.

Is daar dan wat mis mee? Nou, nee. Ik denk het niet. Je mag zeker leuke dingen doen. Je leven leven. Een mooi bestaan voor jezelf opbouwen. Maar dat is alleen de buitenkant. En voor sommigen ook tegelijk het enige. Die kunnen alleen daar over praten. En alleen daar voor leven. Er is een leegte aan de binnenkant. Als een onopgeblazen ballon. Een ballon moet opgeblazen worden. Daar is hij voor gemaakt. Dan krijgt hij inhoud. Dat is wat God wil, dat ons leven inhoud krijgt. Dat we geen leeg leven leiden, alleen gericht op de buitenkant. Maar daarbij hoeven we ook niet pessimistisch te zijn. Die inhoud van de ballon kan er niet zijn, zonder de buitenkant, zonder de ballon zelf. Dat is ook heel belangrijk. We hoeven ons leven ook niet af te schrijven en ons alleen op de binnenkant richten.

Hoe dan ook, Belsassar leidde een leeg bestaan. Hij miste zijn doel. Hij was niet bezig met de realiteit, maar vluchtte in uiterlijkheden. En God confronteert hem daarmee. Hij prikt zo door hem heen. Op de muur in die feestzaal verschijnt ineens een hand die in de muur schrijft. We kunnen denken aan hoe God de Wet aan Mozes gaf. Ook door met Zijn hand in de steen te schrijven. Zo vast stond het geschreven. De roes werd doorbroken en het feest was afgelopen. Er ontstaat rumoer. Mensen worden wanhopig. Niemand kan het lezen, wat het rumoer nog

groter maakt. Belsassar is zo bang, dat het helemaal doorwerkt in zijn lijf. Hij staat te trillen op zijn benen en vertrekt van kleur. Hij roept om hulp van zijn magiërs, maar ook zij kunnen hem niet helpen. Reddeloosheid.

Maar, er is iemand die haar verstand gebruikt. We hebben het niet gelezen, maar de koningin, waarschijnlijk de koningin-moeder, wees Belsassar op Daniel. Daniël wordt er bij geroepen. Hij krijgt een grote beloning als hij de tekst kan lezen en verklaren. Ook weer zo'n moment waaraan je kunt zien dat Belsassar niet meer reëel denkt. Hij voert een soort toneelstuk op, waar hij zelf in lijkt te geloven. Alsof hij nog de macht had om een grote beloning uit te delen en alsof het een eer was om als derde in rang van een gevallen koninkrijk te worden gesteld. Het ging Daniel helemaal niet om die beloning. Hij treedt profetisch op. Hij spreekt Belsassar bestraffend toe en deelt hem vervolgens mee wat er op de muur staat. Een profetische taak, ook in een vreemd land. Hij leest de tekenen die God geeft en is niet bang om die ook te duiden en te vertolken naar de mensen die het aangaat.

Betekent dat dat wij ook er op uit moeten gaan en overal heen mensen moeten vertellen dat hun leven leeg is en dat wij nou net toevallig over de goede invulling beschikken? Betekent dat dat wij beter zijn dan de rest? Wat fijn dat wij zulke mooi gevulde ballonnen zijn en dat we het samen over andere mensen kunnen hebben die dat niet zijn. Nou, allereerst moeten we beseffen dat wij allemaal hetzelfde zijn. Een gevulde ballon is niet anders dan een lege ballon. Van onszelf zijn we allemaal leeg. Een stukje kunststof, plastic. Dat besef moeten we ook hebben als we volgende week naar de kerk komen. Dat we ons niet op onszelf voor kunnen laten staan. Dat we niet denken dat wij zo goed zijn en ons plekje daar wel verdient hebben aan die tafel. Nee, we mogen juist daar komen, met onze lege handen, om te ontvangen. Om die te laten vullen. Met een stukje brood en de beker wijn. Zo mogen wij vernieuwd worden en vervuld van Zijn Geest en leven naar Gods bedoeling.

En dat betekent ook dat op de momenten dat het erop aan komt, dat we moeten spreken. Niet altijd en steeds. Dat lezen we van Daniel ook niet. Maar wel op die momenten dat het erom spant. Dat we dan profetisch durven te spreken. De Waarheid durven te zeggen. Hoe moeten dat dan doen? Nou, ook bij Daniel lezen we dat de geest van de heilige goden in hem woont. Men herkende dat hij ook vervuld was van de Heilige Geest. Dat hij geen leegte kende. Bovendien was hij zijn hele leven gewend om de waarheid te spreken. En hij was gewend om

te bidden. Hij was gewend om het niet van zichzelf te verwachten of zich te verliezen in uiterlijkheden. Hij had ook een scherpe blik voor de werkelijkheid. Zo moeten wij het ook verwachten van God. Van de vulling die Hij in ons leven geeft. En van goede gewoontes van bidden en Bijbel lezen, van waarheid spreken en niet bang zijn op belangrijke momenten. Op die manier kunnen wij ook de leegte blootleggen en de waarheid eer aan doen. Bovenal bij onszelf, maar ook bij anderen.

Daniel verwijt Belsassar dat hij geen lessen had getrokken uit wat Nebukadnessar was overkomen. Hij is niet nederig gebleven en is tegen de Heer van de hemel opgestaan. Hij heeft zelfs uit de heilige bekers gedronken. Belsassar had beter moeten weten!

Wat lezen we nu wat zijn grootste zonde was? In vers 23: Belsassar heeft zijn afgoden geprezen, goden die niets zien of horen of weten. Maar niet God, die hem zijn levensadem geeft en alles bepaalt. Hij heeft meer acht geslagen op materiële goden die niets zijn, die geen inhoud hebben, dan op God, die iedereen vervuld en inhoud geeft. Die alle ballonnen op deze wereld wil opblazen. Die in elk mens wil wonen. Daarvoor heeft hij ze geschapen. Maar Belsassar was daar niet mee bezig. Hij verachtte God. Hij ontheiligde Zijn bekers. Daarmee wilde hij laten zien dat hij machtiger dan God was. Daarom is het oordeel over hem voltrokken en zal hij sterven. Huiveringwekkend.

Menee, menee, tekell, ufarsin. De dagen van Belsassar waren geteld. Hij was gewogen en te licht bevonden en zijn koninkrijk werd verdeeld over de Meden en de Perzen. In Berlijn gebeurde hetzelfde in 1945. Die granaten waren een teken aan de wand. Hitler zijn dagen waren geteld. En zijn koninkrijk werd verdeeld over de Russen en de Amerikanen. Dat laatste was meer een leuke overeenkomst, ik weet niet of we dat zo moeten duiden. Maar ook Hitler viel. En zo vallen alle koninkrijken van deze wereld. Alles gaat voorbij. En daarvan zijn er genoeg tekenen aan de wand. Ook in ons eigen leven.

Belsassar werd hiermee geconfronteerd, maar hij hield de schijn van zijn macht nog op en gaf Daniël zijn beloning. (5:29) God liet echter Zijn macht zien en legt de leegheid van Belsassar bloot. Belsassar stond uiteindelijk met lege handen, maar nog steeds wilde hij dat niet zien. Hij stierf en het koningschap ging over in Perzische handen. (6:1) De realiteit van ons kortstondige leven kun je niet verdringen door in een roes te leven. De harde werkelijkheid haalt die in. God wil dat wij waakzaam zijn. Dat we ons niet in een roes laten brengen, van

bezit, een lekker huis om al je avonden voor de tv voorbij te laten gaan. Een waan, waarin je je als mens onaantastbaar kunt voelen. God wil dat wij waakzaam zijn. Dat betekent ook bewust leven. Genieten van de dingen die God aan ons geeft. Dankbaar leven. Dat betekent tot je bestemming komen. Je bestemming, uiteindelijk bij God, als herboren mens. Als Zijn Koninkrijk echt doorbreekt in onze wereld. In Lukas roept Jezus op tot die waakzaamheid. Daar hebben we het ook bij de Follow Me over gehad afgelopen maandag. Ben je bereid? Zie je de tekenen? Val je niet in slaap?

We kunnen de tekenen zien dat de wereldse koninkrijken steeds in elkaar vallen. Dat waar mensen aan vast proberen te houden, dat dat tijdelijk is. Maar we kunnen ook tekenen zien dat er één lijn doorgaat. Die van Gods Koninkrijk. Terwijl het Babylonische rijk in elkaar viel, ging Daniel door. Gods volk ging door. Uitkijkend naar de dag dat ze konden terugkeren uit de ballingschap. Zo mogen wij ook uitkijken naar de dag dat Gods Koninkrijk doorbreekt.

Maar dat is ook nu al. Volgende week, hier aan de tafel, waar ook een feestmaal gevierd zal worden. Waar uit de heilige bekers gedronken zal worden. Niet om de buitenkant, niet om God te onteren en Hem in onze macht te krijgen, maar om de inhoud daarvan, omdat we uitgenodigd zijn. Om te delen in Gods koninkrijk. Om God ons leven te laten vullen. Vervullen.

Tot slot:

Jezus zegt in Lukas ook dat je genodigd wordt aan de tafel. Van onszelf staan we met lege handen, maar daar wordt onze hand gevuld met het brood. Van onszelf weten we dat te licht bevonden zijn. Dat die tekst heel toepasselijk is, ook voor ons. Dat we als een lege ballon zijn. Maar volgende week mogen wij ons richten op een ander teken aan de wand. Voor in de kerk. Het kruis, symbool voor het Lichaam wat voor jou gebroken is! Dat mag jouw lege handen vullen. Daar is niemand niet te slecht voor. Daar is iedereen voor uitgenodigd.

Amen